

Isplata povrata poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po godišnjem obračunu za 2022. godinu

Danka Mihaljević*

U članku se detaljnije obrazlaže procedura preknjiženja pogrešno uplaćenih prihoda na račune utvrđene Napatkom o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2023. godini, procedura povrata više uplaćenih prihoda s računa utvrđenih Napatkom s naglaskom na provedbu povrata poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po godišnjem obračunu za 2022. godinu.

1. Uvod

Ministar financija je u veljači 2023. godine, sukladno Zakonu o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu (Narodne novine, broj 145/22.), donio Napatuk o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2023. godini (Narodne novine, broj 13/23.; dalje u tekstu: Napatuk).

Navedeni Napatuk jednogodišnji je provedbeni akt kojim se propisuju računi na koje će se uplaćivati prihodi proračuna (računi na koje se prikupljaju prihodi državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (dalje u tekstu: JLP(R)S), obvezni doprinosi te prihodi za financiranje drugih javnih potreba, način uplaćivanja tih prihoda te izvješćivanje korisnika. Detaljnije se Napatkom, između ostalog, u dijelu VIII. Zajedničke odredbe, točka 9. Povrat i preknjiženje javnih prihoda, podtočka 9.2. Namirenje nedostajućih sredstava za izvršenje naloga za povrat i preknjiženje, uređuje način izvršenja naloga za povrat više uplaćenih javnih prihoda¹ odnosno preknjiženje pogrešno uplaćenih javnih prihoda.

2. Povrati i preknjiženja javnih prihoda

Više uplaćeni prihodi odnosno pogrešno uplaćeni prihodi vraćaju se na račune određene predmetnim Napatkom nalogom vlasnika računa kojemu je raspoređen više ili pogrešno uplaćen prihod odnosno na način određen zakonom ili drugim propisima donesenim na temelju zakona.

Naloga za povrat i preknjiženje s računa državnog proračuna, računa za uplatu javnih prihoda i računa Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje – obvezno zdravstveno

osiguranje (za prihode za koje analitičku evidenciju obavlja Porezna uprava), koje ovjeravaju i potpisuju ovlaštene službenici Porezne uprave, izvršava Financijska agencija (dalje u tekstu: FINA).

Nalozi za povrat odnosno preknjiženje koji glase na teret računa proračuna lokalne i područne (regionalne) samouprave, za one jedinice koje su temeljem suglasnosti ministra financija ovlastile Poreznu upravu za obavljanje poslova utvrđivanja, evidentiranja, nadzora, naplate i ovrhe županijskih i gradskih/općinskih poreza, a koje ovjeravaju i potpisuju ovlaštene službenici Porezne uprave, dostavljaju se mjerodavnim FINA-inim jedinicama. Nalozi za povrat koji se iniciraju u informacijskom sustavu Porezne uprave, dostavljaju se FINA-i, Sektoru servisa za državu, Centru podrške sustavu riznice, koji sve prikupljene naloga za povrat odnosno preknjiženje dostavlja kreditnoj instituciji na izvršenje. Ako na računu proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave nema dovoljno sredstava za izvršenje naloga za povrat odnosno preknjiženje, kreditna institucija vraća nalog FINA-i, a FINA vraćeni nalog dostavlja Poreznoj upravi.

3. Namirenje nedostajućih sredstava za izvršenje naloga za povrat i preknjiženje s računa zajedničkog prihoda

Odredbe Napatka propisuju da ako na računu zajedničkog prihoda nema dovoljno sredstava za izvršenje naloga za povrat prihoda koji se prikuplja na tom računu, nedostajuća sredstva namiruju se na teret računa državnog proračuna². Sredstva korištena za izvršenje naloga za povrat na računu zajedničkog prihoda (namirena na teret računa državnog proračuna), vraćaju se na račun državnog proračuna iz prvog ostvarenog priljeva sredstava ostvarenog po tom računu.

Napatkom se dalje propisuje da ako u roku od 90 dana nema dovoljno priljeva na računu zajedničkog prihoda, FINA za nedostajuća sredstva ispostavlja naloga za povrat

* Danka Mihaljević, dipl. oec., Ministarstvo financija RH, Zagreb

¹ Napomena: Napatuk se odnosi na sve povrate i preknjiženja vezano uz račune utvrđene Napatkom, izuzev povrata pogrešno ili više uplaćenih sredstava na jedinstveni račun državnog proračuna koji se izvršavaju sukladno članku 28. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu, a za koja rješenje o povratu donosi Ministarstvo financija te Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo pravosuđa i uprave i Ministarstvo poljoprivrede.

² Jedinstveni račun državnog proračuna – članak 50., stavak 1. ZOP-a

na teret računa proračuna JLP(R)S i dostavlja kreditnoj instituciji u kojoj JLP(R)S ima otvoren račun proračuna³ na izvršenje. Ako nema raspoloživih sredstava na računu proračuna JLP(R)S, kreditna institucija nalog vraća FINA-i. FINA nakon 7 kalendarskih dana, ponavlja postupak i dostavlja nalog kreditnoj instituciji na izvršenje. Ako nema raspoloživih sredstava na računu proračuna JLP(R)S, kreditna institucija nalog vraća FINA-i koja dostavlja nalog nadležnoj JLP(R)S na izvršenje i o tome obavještava Ministarstvo financija, Državnu riznicu. JLP(R)S treba izvršiti nalog za povrat posuđenog (namirenog) iznosa u roku od 15 kalendarskih dana. Ako JLP(R)S ne izvrši nalog u roku od 15 kalendarskih dana, FINA o tome obavještava Ministarstvo financija. Nakon zaprimljene obavijesti Ministarstvo financija obustavlja isplate iz državnog proračuna te provodi prijeboj do namirenja duga, a ako za pojedinu JLP(R)S nema nikakvih isplata iz državnog proračuna, pokreće ovršni postupak.

4. Namirenje nedostajućih sredstava za izvršenje naloga za povrat i preknjiženje poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak

Izvršenje naloga za povrat i preknjiženje s računa zajedničkih prihoda obuhvaća, između ostalog, izvršavanje obveze s osnova povrata poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po godišnjem obračunu za pojedinu godinu. Budući je porez na dohodak od 2018. godine u cijelosti prihod lokalnih jedinica, povrat poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po godišnjem obračunu od spomenute je godine u cijelosti obveza JLP(R)S, a izvršava se na teret računa poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak JLP(R)S (računi zajedničkih prihoda) specificiranih u dijelu II. Prihodi proračuna, točki 4. Zajednički prihod županijskih, gradskih i općinskih proračuna, podtočki 4.1. Porez na dohodak i prirez porezu na dohodak Naputka⁴. Nalozi za povrat izvršavaju se sukladno iznosu i dinamičkom obradu podataka koju provodi Porezna uprava.

Također, sukladno naputcima o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba za pojedinu proračunsku godinu, državni proračun je i do sada participirao u provedbi povrata poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po godišnjem obračunu poreznim obveznicima koji su ostvarivali to pravo na način kako je to utvrđeno u poglavlju 3. Namirenje nedostatnih sredstava na računu zajedničkog prihoda ovoga članka, odnosno državni proračun bi, za provedbu naloga za povrat poreza na dohodak po godišnjoj prijavi i prireza porezu na dohodak, „posudio“ nedostatna sredstava. Dakle, ako na računu poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak JLP(R)S određenog dana nije bilo dovoljno sredstava, nedostatna sredstva namirivala su se s računa državnog proračuna. Takvim na-

činom povrata preplaćenog poreza na dohodak osigurano je da porezni obveznik dobije utvrđeni povrat poreza koji mu pripada, neovisno ima li određena JLP(R)S na računu dovoljno sredstava kako bi se povrat izvršio u cijelosti, a sukladno obradi koju je provela Porezna uprava. Međutim, za iznos „posuđenih“ sredstava odmah iz slijedećeg ostvarenog priljeva po računu poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak, teretio bi se spomenuti račun JLP(R)S do namirenja duga.

Zbog utjecaja negativnih posljedica pandemije koronavirusa te činjenice kako se najveći dio povrata poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po godišnjem obračunu obrađuje i isplaćuje u jednom mjesecu, što i inače predstavlja značajno financijsko opterećenje za lokalne proračune u tom periodu, s ciljem olakšavanja financijskih poteškoća JLP(R)S u razdoblju od 2020. do 2022. lokalnim jedinicama je za povrat poreza na dohodak po godišnjem obračunu dana mogućnost korištenja beskamatnih pozajmica iz državnog proračuna, odnosno za one koje nisu koristile spomenutu mogućnost, izmijenjena je procedura namirenja nedostajućih sredstava kako bi se poreznim obveznicima povrat poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po godišnjem obračunu izvršio u cijelosti, a da se pritom ne ugrozi likvidnost JLP(R)S. Standardni model isplate povrata poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po godišnjem obračunu odnosno procedura namirenja nedostatnih sredstava, promijenjen je u 2021. i 2022. godini (godišnji obračuni za 2020. i 2021.).

U 2021. i 2022. godini povrat poreza na dohodak po godišnjem obračunu započeo je i gotovo je u cijelosti izvršen u mjesecu svibnju. U 2021. godini povrat poreza je započeo 17. svibnja 2021., a u 2022. godini 2. svibnja 2022. Stoga je tada važećim naputcima utvrđeno da, ukoliko na računu poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak od 17. svibnja do 31. prosinca 2021. godine (odnosno od 2. svibnja do 31. prosinca 2022. godine), nema dovoljno sredstava za izvršenje povrata poreza na dohodak, nedostajuća sredstva namirivala su se na teret računa državnog proračuna. Sredstva korištena za izvršenje povrata na računu poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak, vraćala su se od 1. kolovoza do 31. prosinca tekuće godine na račun državnog proračuna u visini 25% raspoloživih sredstava na računu poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak. Nadalje, ako do 31. prosinca tekuće godine nije vraćen ukupan iznos „posuđenih“ sredstava (namirenja), u sljedećoj godini dug po navedenoj osnovi vraćao se u četiri jednaka mjesečna obroka (razdoblje od siječnja do travnja 2022. i 2023. godine). Povrat se provodio na način da je FINA ispostavljala naloge za povrat na teret računa proračuna JLP(R)S i dostavljala ih kreditnoj instituciji u kojoj JLP(R)S ima otvoren račun proračuna na izvršenje. Daljnji postupak se provodio sukladno standardnoj proceduri provedbe povrata namirenja u državni proračun.

U 2021. godini državni proračun za povrat poreza na dohodak po godišnjem obračunu za 2020. namirio je

³ Jedinstveni račun proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave – članak 50., stavak 2. ZOP-a

⁴ Porez na dohodak i prirez porezu na dohodak uplaćuje se u korist računa grada/općine prema prebivalištu poreznog obveznika (posloprimca odnosno primatelja dohotka).

198,5 milijuna eura (ukupna obveza povrata iznosila je 253,5 milijuna eura, a u 2022. godini za povrat poreza na dohodak po godišnjem obračunu za 2021. 151,8 milijuna eura (ukupna obveza povrata iznosila je 236,4 milijuna eura).

Spomenuti izmijenjeni model povrata preplaćenog poreza na dohodak i sudjelovanja državnog proračuna u povratu poreza poreznim obveznicima odnosno povratom „posuđenog“ (namirenog) iznosa iz državnog proračuna, poboljšana je likvidnost lokalnih jedinica i olakšano podmirenje, kako obveza s osnova povrata poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak, tako i ostalih obveza JLP(R)S.

5. Isplata povrata poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po godišnjem obračunu za 2022. godinu

I u 2023. godini ukazala se potreba za izmjenom procedure i modela namirenja nedostajućih sredstava na računima poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak. Stoga su u travnju 2023. godine provedene potrebne izmjene i dopune Naputka te je ministar financija donio Naputak o izmjenama i dopunama naputka o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2023. godini (Narodne novine, broj 46/23.; dalje u tekstu: Naputak o izmjenama i dopunama). Naputak o izmjenama i dopunama obuhvaća, između ostalog, odredbe koje reguliraju nedostatna sredstva na računu poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak kod ispostavljanja naloga za povrat poreznom obvezniku. Stoga je izmjenama i dopunama utvrđeno da ako na računu poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak od 2. svibnja do 31. prosinca 2023. godine nema dovoljno sredstava za izvršenje naloga za povrat poreza na dohodak, nedostajuća sredstva se „posuđuju“ (namiruju) na teret računa državnog proračuna. Također, prolongiraju se rokovi povrata namirenih sredstava tj. Naputkom o izmjenama i dopunama propisuje se da se sredstva korištena za izvršenje povrata na računu poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak, vraćaju od 1. kolovoza do 31. prosinca 2023. godine na račun državnog proračuna u visini 25 % raspoloživih sredstava na računu poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak. Nadalje, ako do 31. prosinca 2023. godine nije vraćen ukupan iznos namirenja, FINA za nedostajuća sredstva ispostavlja naloge za povrat na teret računa proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u četiri jednaka mjesečna obroka i dostavlja kreditnoj instituciji u kojoj je otvoren račun proračuna JLP(R)S na izvršenje. Daljnji postupak provodit će se sukladno standardnoj proceduri provedbe povrata namirenja u državni proračun.

Povrat poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po godišnjem obračunu za 2022. godinu započeo je 2. svibnja 2023. godine. Prema obračunu Porezne uprave razlika više uplaćenog poreza na dohodak i prireza na dohodak za povrat poreznim obveznicima-građanima u 2023. godini iznosi 250,4 milijuna eura.

IMATE PITANJE?

Slobodno nam se obratite sa svim dilemama i pitanjima. Tu smo za Vas.

pitajcentar@tim4pin.hr